

Kultur- och
fritidsnämnden

Yttrande över motion - Utveckla Fristadsreservatet till nytta för Eskilstunas invånare

Förslag till beslut

Yttrandet godkänns och översänds till Kommunstyrelsen

Sammanfattning

Marielle Lahti (MP) har inkommit med en motion om att utveckla fristadsreservatet. Motionen remitterades till Kultur- och fritidsnämnden för yttrande. Då det finns ett uppdrag hos kommunledningskontoret att ta fram ett förslag på framtida utveckling av området anser Kultur- och fritidsnämnden att motionen ska ses besvarad.

Ärendebeskrivning

Marielle Lahti (MP) har inkommit med en motion om att utveckla fristadsreservatet till nytta för Eskilstunas invånare. Motionen remitterades till Kultur- och fritidsnämnden och Stadsbyggnadsnämnden för yttrande. Yttrandet ska vara Kommunstyrelsen tillhanda senast den 7 september 2016. Motionären föreslår att Kommunfullmäktige beslutar att:

- Att de historiska byggnaderna i Fristadsområdet, liksom gårdens utemiljö, även fortsättningsvis ska bevaras som en helhet på sin nuvarande plats och renoveras med kulturhistoriskt lämpliga metoder.
- Att ge i uppdrag till lämplig förvaltning att leta efter samarbetspartners så att olika hantverksutbildningar kan delta i renoveringsarbetet.
- Att ta fram en plan för långsiktig användning av Fristadsområdet där gården blir mer öppen för besökare. Intresse från mindre företag, föreningar, idé- och företagskuvös, uthyrning av möteslokal, historiska upplevelser och skolverksamhet bör undersökas.

Kultur- och fritidsnämndens synpunkter

Fristadsreservatet (Vapensmeden 1) bildades genom att Eskilstuna kommun köpte fastigheten 1970 och senare lät flytta dit ytterligare byggnader så att tomten bildade en väl bevarad gårdsmiljö från Fristadsepoken. Ursprungstanken var inte att Fristadsreservatet (som då omfattade kvarteren Vattenpasset och Vapensmeden, alltså inte bara tomten Vapensmeden 1) skulle bli ett museum, utan syftet var att bevara bebyggelsen. I gällande detaljplan från 1989 har fastigheten beteckning ”Q” (kulturresevat) och i planen sägs det att fastigheten ska stanna kvar i kommunens ägo. Anledningen till att området enligt planen ska vara kvar i kommunal ägo är dock att fastigheten rustas och nyttjandet får museal karaktär.

Området omfattas av anmälningsplikt enligt Kulturmiljölagen (1988:950) vilket innebär att förändringar i byggnaderna på ett sätt som väsentligt minskar dess kulturhistoriska värde ska anmälas till länsstyrelsen. Anmälningsplikt är inte detsamma som byggnadsminnesförklaring utan är en enklare form. Efter en anmälan om planerade förändringar som påverkar det kulturhistoriska värdet och dialog med fastighetsägaren om andra alternativ har Länsstyrelsen en månad på sig att fatta beslut om byggnaderna ska byggnadsminnesförklaras.

Det är Kommunstyrelsen som ansvarar för området i nuläget efter att Kultur- och fritidsnämnden överlämnade ansvaret då nämnden saknade resurser att utveckla området. Kommunstyrelsen beslutade på sitt sammanträde i januari 2016 att ge Kommunledningskontoret i uppdrag att i samråd med stadsbyggnadsnämnden och kultur- och fritidsnämnden, ta fram ett förslag som möjliggör bostäder och verksamhetsfastigheter på Vapensmeden 1.

Kultur- och fritidsnämnden har idag inget formellt ansvar för Fristadsreservatet och yttrar sig inte direkt över några av motionärens förslag utan endast allmänt utifrån ett kulturhistoriskt perspektiv.

Byggnaderna har ett kulturhistoriskt värde var för sig men det är främst den väl bevarade helhetsmiljön, strukturen och den industrihistoriska bakgrunden som är av stort intresse. När Kultur- och fritidsnämnden ansvarade för byggnaderna fanns flera förslag och försök att starta verksamhet t ex fristadsmuseum, verkstäder för (konst-)hantverkare, byggnadsantikvarisk verksamhet, café, byggnadshytta. Det var dock inte möjligt att utveckla området. Ett hinder för att kunna etablera verksamhet är avsaknaden av moderna faciliteter så som toalett, avlopp och ordentlig uppvärmning. Det skulle krävas betydande investeringar för upprustning som inte ryms i nuvarande budget för att nämnden skulle kunna bedriva verksamhet i området.

Det är viktigt att det kulturhistoriska perspektivet tas i beaktande under en kommande utredning om framtida användning. Kultur- och fritidsnämnden kommer delta via förvaltningen i arbetet med framtida utveckling av området enligt beslutet på Kommunstyrelsens sammanträde 26 januari 2016.

Då det finns ett uppdrag hos kommunledningskontoret att ta fram ett förslag på framtida utveckling av området anser Kultur- och fritidsnämnden att motionen ska anses besvarad.

KULTUR- OCH FRITIDSFÖRVALTNINGEN

Eva Königsson
Förvaltningschef

Mattias Berglund
Utredare

Beslutet skickas till: